

No goseu torbar la pau dels cadàvers: és sagrada (1)

Només en unes poques línies de l'exabrupte banal que apareix en EL TEMPS (núm. 429) dos mesos després (!) d'un article meu (EL TEMPS, núm. 420) amb la signatura de Manuel Boix (d'ara endavant MB), es recorda l'autor de doldre's de l'assumpte principal que hauria molestat les persones de l'entorn íntim del desaparegut Joan Fuster responsables de dos actituds que vaig censurar aleshores i sobre les quals em reitere: es van excedir en l'escenificació de l'osmosi de les portes de Sant Josep, 10 i van fer un ridícul memorable en l'assumpte del soterrar. En la resta del libel practica l'autor els vells vicis dels desesperats: la provocació i l'insult. Vegem què els ha dolgut que hi escriguera:

1.—Si qui tocava la pica-porta tenia càrrec —de director general cap amunt—, podia passar, si no, res de res. Així és que, tret dels marmessors, perquè és de llei, l'hereu i l'altre, uns poquíssims més i els càrrecs públics que dic, la resta es quedà (ens quedarem) al carrer. Dos mesos més tard, vénen a remoure el tarquim a propòsit d'una opinió, la meua, que reflectia els fets (per altra banda de domini públic) i en lamentava tant la pretensió de segrestar el cadàver com la injusta, inexplicable i clamorosa discriminació que els domèstics oficiaven a la porta de Sant Josep, 10.

2.—Després que els íntims es negaren a tot, s'aconseguí de "pactar" (¿o no?) un soterrar de multituds *ma non troppo*, amb dol oficial i on hi havia el Govern

de la Generalitat en ple (menys un o dos consellers), presidits pel president i el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, entre d'altres: després, un crescut nombre de diputats del Congrés, de les Corts Valencianes, de les diputacions provincials, una allau d'alcaldes

valencians, entre els quals el de Sueca (aquest a segona fila, ¿segons la voluntat dels domèstics?), i quatre macers vestits de vellut vermell fent costat al fèretre, és a dir, un "discretíssim" dol de polítics en un soterrar per als més íntims ¡Siguem seriosos!

¿Què va passar, doncs? Que els domèstics a què es refereix MB es van erigir en propietaris del cadàver i que, finalment, van haver de cedir a les evidències. La prova, el soterrar. ¿Què més va passar? Doncs que els excessos del moment sospite que no tenien finalitats tan altruistes

com assegura equivocadament MB. Molta porta tancada, l'hereu fent de guaita, molt de tu sí i tu no, massa protagonismes fora de lloc hi havia en aquella actitud tan pretesament digna. I per a acabar "autoritzant" un soterrar presidit pel president de la Generalitat, ¿per què

van fer veure tanta cura d'unes hipotètiques consignes del mestre als domèstics? ¿Què volien evitar? ¿Que vinguera Pujol al soterrar? ¿El soterrar mateix?

Els fàmuls van fer el ridícul, tot allò els venia gran; perquè l'ombra dels genis no s'hereta, i, en desaparèixer el principal, els *deudos* feien com que es possessionaven del cadàver per tal que altres s'entretingueren amb el detall mentre ells anaven al dret. I de tot això ja se'n parlarà. No faltarà qui.

Resulta irrefutable, com ja vaig assenyalar, que Fuster acceptà en vida tots els honors que li oferien les institucions valencianes i les catalanes.

Mai no digué que no. Ni als premis de les lletres, ni al nomenament del conseller de Consell de Cultura de la Generalitat, ni al de catedràtic d'Universitat (procés en què vaig participar modestament), ni al de fill predilecte del seu poble... ¿Per què m'he de creure que un soterrar com el de Víctor Hugo estava fora de lloc o era un barbaritat "romàntica"? Jo crec que és el que tocava. I si voleu, sóc un sentimental; m'emocione fàcilment, m'he emocionat molt sovint i sé que això acurta la vida, però no fins a l'extrem de tornar-me un cadàver vivent; m'he emo-

cionat recentment en les cerimònies d'inauguració i de cloenda dels Jocs Olímpics i dels Paralímpics, m'emociona Verdi, sent una adhesió "laica" –com deia J.V. Marquès que hauria d'haver-hi per la *Gepe*–, i si voleu contradictòria, a la *Moreneta*; em va emocionar el detall de la dotzena llarga de capellans que van venir al soterrar de Fuster a oficiar amb els estris sota el braç en una missa que potser ells sabien impossible de bestreta; m'emocionen alguns quadres de MB, especialment aquells en què recreava l'horror de la desfeta de les Germanies... Sóc, ho repetesc, un sentimental. Per això, em sembla, ningú no em pot punir. ¿O sí? Però, ¿quin dels epigrames del mestre autoritzava a reeditar el soterrar de Constantí Llobart, 100 anys després, amb segrest de cadàver inclòs? ¿Volien evitar els amics de MB un soterrar com el de Teodor Llorente? ¿Evitaran ara amb convicció –o, per contra, la propiciaran– la sacralització institucional i "llorentina" de Fuster?

Haurà observat MB que me n'estic d'insults i de brams d'ase per tal de reiterar les coses que vaig dir en l'article que tanta incomoditat li ha causat. Fins i tot li passe els mots on llança l'acusació en què diu que jo escric per encàrrec d'altri. Sap ben bé que mai de la vida he escrit ni fet res que no em dictara la consciència, fins i tot quan m'he equivocat clamorosament. Però els lectors d'EL TEMPS es decebrien una mica de mi si no em permetera ara la llibertat d'una quarta d'ironies amb qui tenint el sostre de vidre i actuant de vicari de gent que no dona la cara es llança pel camí dels insults. A més a més, la ironia és l'artilleria dels pacífics i l'antídot contra les insídies.

Vicent Franch

Romiatge a Cabrera

A la pàgina 289 del Pompeu (sisena edició, 1974) apareixen les paraules compreses entre *cabotada* i *cabronada*. Si he llegit aquesta pàgina és perquè havia començat escrivint "estic cabrejat", però, davant el dubte de si aquest cabreig era normatiu o no, he recorregut al diccionari. He vist llavors que el Pompeu només diu que *cabrejar* vol dir "formar-se en la mar petites onades blanques d'escuma". Bé, acceptem doncs poèticament que vaig ple de cabretes...

Aquest estiu vaig llegir al diari que una cinquantena d'embarcacions havien fet una manifestació a Cabrera, protestant per l'accés restringit al Port de l'illa, limitat a 50 embarcacions per dia i nit. De fet, tothom hi pot anar, l'únic que passa és que s'ha de demanar permís i tanda amb uns dies d'antelació i que hom no s'hi pot quedar els dies que vulgui.

El fet que s'organitzés una manifestació contra una disposició que vol protegir un espai natural preciós, molt interessant des del punt de vista científic i amenaçat per la presència humana, és una demostració palpable que la disposició és necessària i, a més a més, ens indica perfectament de qui s'ha de protegir Cabrera. Es tractava d'una manifestació populista, que hauria pogut organitzar perfectament el senyor Gil, Ruiz Mateos o l'Alcázar i Pedrin.

Si Cabrera, tal com diu el Pompeu, fos una "casa o cabana on es recullen les cabres de nits", seria comprensible que tota aquella colla de manifestants reclamessin allò que els pertoca, però el topònim respon només a raons antigues ja extingides i Cabrera és patrimoni de tots, i quan dic "tots" no em refereixo només als veïns més directes. Per la seva singularitat, Cabrera s'ha de considerar un patrimoni digne de ser preservat de la degradació galopant que afligeix el nostre entorn més humanitzat. L'amenaça és l'anomenat "efecte romiatge", és a dir, el que s'esdevé quan molta gent s'aplega en un espai no especialment preparat per a acollir una

gernació; val a dir, que s'hi acumulen deixalles, es destrueixen plantes, es maten o foragiten animals, s'erosiona el sòl, etc. Més simplificadament, es converteix un paisatge rural, digne d'una postal, en un abocador incontrolat, típic d'un extraradi de ciutat mal gestionada.

Qualsevol persona capaç de conduir una embarcació fins a Cabrera, ni que sigui des de Ciutat de Mallorca, té el cervell suficient per a entendre què passa si hi va tanta gent. I fixeu-vos que ni tan sols dic gent mal intencionada, sinó simplement "gent", que és viva, que menja, beu, digereix i fa més coses, que es mou, neda, pesca, camina i toca...

Cadascú de nosaltres, descomptats els piròmans i altres rareses, no som individualment perillosos per a la natura. Les nostres accions són quasi imperceptibles, però si sumem les petites perturbacions individuals, el total és impressionant. El problema és que el ritme al qual embrutem o liquidem plantes i animals és molt més elevat que no el ritme propi de reciclatge, cicatrització o renovació que té la natura, especialment la d'aquells paisatges que més ens agraden, com ara el de la mar de Cabrera. L'"efecte romiatge" és dramàtic i es produeix en un dia o en pocs. Cabrera ha estat objecte de centenars de romiatges cada estiu, aquest últim decenni.

I si això s'entén, és clar que ens hem de protegir de tots aquells qui, tenint un mínim de cervell, no tenen la sensibilitat suficient per a apreciar els paisatges nets, silenciosos, rics en espècies, formes i colors, que van a ritme lent, al ritme del planeta abans que l'home l'accelerés.

Segons el Pompeu, *romiatge* (o *romeria*) és "peregrinació, especialment la que es fa per devoció a un santuari". Anem, doncs, des d'ara a Cabrera com si es tractés d'un santuari, amb veritable respecte i devoció.

Jordi Flos